

REFERENCES:

1. Bydlinski, F. (1991). Juristische Methodenlehre und Rechtsbegriff. [Legal methodology and legal concepts]. 2., erg. Aufl. 671. [in Deutsch].
2. Canaris, C. W., Karl Larenz, Stefan, Grundmann, Karl, Riesenhuber. (2010). Zivilrechtslehrer des 20. Jahrhunderts in Berichten ihrer Schüler. [Civil law teachers of the 20th century in reports from their students]. Volume 2. 263–308. [in Deutsch].
3. Larenz, K. (1960). Methodenlehre der Rechtswissenschaft. [Methodology of legal science]. 381. [in Deutsch].
4. Larenz, K. (1991). Methodenlehre der Rechtswissenschaft. [Methodology of legal science]. 494. [in Deutsch].
5. Hüpers, B., Karl, Larenz. (2010). Methodenlehre und Philosophie des Rechts in Geschichte und Gegenwart. [Methodology and philosophy of law in history and the present]. 646. [in Deutsch].
6. Neumann, U. (1986). Juristische Argumentationslehre. [Legal argumentation theory]. 136. [in Deutsch].
7. Rückert, J. (2017). Methodik des Zivilrechts – von Savigny bis Teubner. [Methodology of civil law – from Savigny to Teubner]. 659. [in Deutsch].
8. Alexy, R. (1991). Theorie der juristischen Argumentation. Die Theorie des rationalen Diskurses als Theorie der juristischen Begründung. [Theory of legal argumentation. The theory of rational discourse as a theory of legal justification]. 435. [in Deutsch].
9. Bühler, A. (2001). Rechtsauslegung und Rechtsfortbildung bei Friedrich Karl von Savigny. [Legal interpretation and legal training with Friedrich Karl von Savigny]. *Theory of interpretation from humanism to romanticism – jurisprudence, philosophy, theology: contributions to an interdisciplinary symposium in Tübingen, 29 September to 1 October 1999*. 329–337. [in Deutsch].
10. Schröder, J. (2020). Recht als Wissenschaft. Geschichte der juristischen Methodenlehre in der Neuzeit (1500-1990). [Law as a science. History of legal methodology in modern times (1500-1990). Vol. 1 1500-1933]. 511. [in Deutsch].
11. Schröder, J. (2020). Recht als Wissenschaft. Geschichte der juristischen Methodenlehre in der Neuzeit (1500-1990). [Law as a science. History of legal methodology in modern times (1500-1990) Vol. 2 1933-1990]. 347. [in Deutsch].
12. Alexy, R. (). Jürgen Habermas Theorie des juristischen Diskurses. [Jürgen Habermas theory of legal discourse]. 165–174. [in Deutsch].
13. Alexy, R. (2000). Recht und Richtigkeit. The reasonable as rational? On legal argumentation and justification. [The reasonable as rational? On legal argumentation and justification]. 3–19. [in Deutsch].
14. Alexy, R. (1995). Die logische Analyse juristischer Entscheidungen. [The logical analysis of legal decisions]. 13–51. [in Deutsch].
15. Alexy, R. (2003). Die Gewichtsformel. Gedächtnisschrift für Jürgen Sonnenschein: 22. Januar 1938 bis 6. Dezember 2000. [The weight formula. Memorial for Jürgen Sonnenschein: January 22, 1938 to December 6, 2000]. 771–792. [in Deutsch].

Стаття надійшла до редакції 20.05.2024

УДК 342.1

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-273-279

Задерейко Світлана Юріївна,

канд. юрид. наук, доцент

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

zadereikosvitlana@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-0336-0023

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

У даній статті розкрито види міжнародних організацій, які приймають участь в подоланні збройних конфліктів та їх завдання.

Міжнародні організації відіграють критично важливу роль у вирішенні збройних конфліктів, виконуючи миротворчі, посередницькі, гуманітарні та захисні функції. Вони сприяють мирному врегулюванню, надають необхідну допомогу постраждалим та виступають захисниками прав людини. Однак їх діяльність обмежена політичними, фінансовими та логістичними викликами, які можуть впливати на ефективність втручання.

Спеціалізовані агенції як ЮНІСЕФ і Міжнародний Комітет Червоного Хреста зосереджують зусилля на захисті

та підтримці вразливих груп, зокрема дітей та внутрішньо переміщених осіб. Їхні програми зосереджені на наданні освіти, психологічної підтримки та гуманітарної допомоги, що є ключовими для забезпечення довгострокової стабільності та відновлення після конфліктів.

Міжнародне гуманітарне право відіграє центральну роль у регулюванні дій сторін під час збройних конфліктів, спрямованих на захист цивільних осіб та обмеження збройного насильства. Зобов'язання сторін за Женевськими конвенціями та їх дотримання є ключовими для запобігання порушенням і забезпеченню гуманітарного реагування на кризи.

Ефективність міжнародних організацій значною мірою залежить від їх здатності координувати свої дії з іншими учасниками, включаючи національні уряди, інші міжнародні інституції та неприбуткові організації. Взаємодія і співпраця є вирішальними для розв'язання комплексних гуманітарних та політичних проблем, що виникають під час та після конфліктів. Глобальна підтримка та відповідальність. На міжнародній арені існує постійна потреба у забезпеченні підтримки та відповідальності з боку глобальної спільноти у виконанні мандатів міжнародних організацій під час збройних конфліктів. Це включає фінансування, політичну підтримку та розробку стратегій, які враховують довгострокові наслідки збройних конфліктів для стабілізації і відновлення постраждалих регіонів.

Ключові слова: збройний конфлікт, війна, внутрішній конфлікт, міжнародний конфлікт, збройна агресія, анексія.

Zadereyko S. THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN THE PERIOD OF ARMED CONFLICTS

This article reveals the types of international organizations that take part in overcoming armed conflicts and their tasks.

International organizations play a critical role in resolving armed conflicts, performing peacekeeping, mediation, humanitarian and protection functions. They contribute to a peaceful settlement, provide the necessary assistance to victims and act as defenders of human rights. However, their activities are limited by political, financial and logistical challenges that can affect the effectiveness of the intervention.

Specialized agencies such as UNICEF and the International Committee of the Red Cross focus their efforts on protecting and supporting vulnerable groups, including children and internally displaced persons. Their programs focus on providing education, psychological support and humanitarian assistance, which are key to long-term stability and post-conflict recovery.

International humanitarian law plays a central role in regulating the actions of parties to armed conflicts aimed at protecting civilians and limiting armed violence. Parties' obligations under the Geneva Conventions and their compliance are key to preventing violations and ensuring humanitarian response to crises.

The effectiveness of international organizations largely depends on their ability to coordinate their actions with other actors, including national governments, other international institutions, and non-profit organizations. Interaction and cooperation are crucial to solving the complex humanitarian and political problems that arise during and after conflicts. Global support and responsibility. In the international arena, there is a constant need to ensure the support and responsibility of the global community in fulfilling the mandates of international organizations during armed conflicts. This includes financing, political support and the development of strategies that take into account the long-term consequences of armed conflicts for the stabilization and reconstruction of affected regions.

Key words: armed conflict, war, internal conflict, international conflict, armed aggression, annexation.

Постановка проблеми. Міжнародні організації відіграють ключову роль у врегулюванні та управлінні наслідками збройних конфліктів по всьому світу. Їхні дії можуть варіюватися від посередництва у мирних переговорах до надання гуманітарної допомоги та моніторингу дотримання прав людини. Однак, роль цих організацій у періоди збройних конфліктів часто супроводжується рядом викликів та обмежень, що впливають на їхню ефективність та сприйняття.

Перед міжнародними організаціями в період збройних конфліктів стоїть низка викликів та дискусійних питань: 1) політичні обмеження: міжнародні організації часто залежать від згоди своїх членів та підтримки міжнародної спільноти, що може ускладнити прийняття рішень і впливати на нейтралітет; 2) інтереси та політичні позиції окремих держав можуть впливати на рішення та дії організацій, призводячи до конфлікту інтересів; 2) логістичні та фінансові обмеження: організація масштабних гуманітарних операцій вимагає значних ресурсів і координації, яких може не вистачати у кризових ситуаціях; забезпечення безпеки персоналу в зонах конфлікту є великим викликом, що також потребує значних витрат; 3) юридичні та моральні дилеми: втручання в суверенітет країн та забезпечення дотримання міжнародного права може створювати складнощі, особливо у випадках, коли учасники конфлікту ігнорують міжнародні заклики та резолюції; рішення про втручання або невтручання можуть мати далекосяжні наслідки для цивільного населення та стабільності в регіоні. Втім, їх роль не можливо переоцінити, адже, вони є одним з механізмів боротьби з наслідками збройних конфліктів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання збройного конфлікту, його класифікації, застосування норм міжнародного гуманітарного права були предметом наукових досліджень: Е.Е. Кузьмін, ЯС Пилипенко, В.П. Горбулін, О.С. Власюк, Е.М. Лібанова, Л.І. Приполова, Д.С. Риндич та ін.

Метою статті є розкриття видів міжнародних організацій, які приймають участь в подоланні збройних конфліктів та їх завдань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародні організації відіграють життєво важливу роль у підтримці миру та стабільності у періоди збройних конфліктів, проте їхня діяльність зустрічається з численними викликами. Розвиток ефективних стратегій, заснованих на міжнародному співробітництві та відповідальності, є ключем до забезпечення тривалої мирної реалізації їхньої місії. Окремі з них виконують

миротворчі та посередницькі функції: міжнародні організації, як-от ООН, здійснюють посередницьку роль у переговорах, спрямованих на досягнення мирних угод між конфліктуючими сторонами. Діяльність ООН спрямована на сприяння миру та безпеці шляхом сприяння співпраці між націями через освіту, науку та культуру для розвитку загальної поваги до справедливості, до верховенства права та за права людини та основні свободи для всіх народів світу, незалежно від раси, статі, мови чи релігії, відповідно до статуту ООН [3]; вони можуть виступати гарантами мирних домовленостей і сприяти їх виконанню; надання гуманітарної допомоги: організації, такі як: Червоний Хрест, ЮНІСЕФ, Всесвітня продовольча програма, надають життєво важливу підтримку у вигляді їжі, медичного обладнання, притулку та освіти для постраждалих від конфлікту; вони також займаються захистом прав людини та забезпеченням доступу до необхідних ресурсів для вразливих груп; організації, що здійснюють моніторинг та звітність: міжнародні організації здійснюють моніторинг ситуації в зонах конфліктів, ведуть документування порушень прав людини та міжнародного гуманітарного права; вони складають звіти та рекомендації для міжнародних інституцій та урядів, що сприяють глобальному усвідомленню та відповідним реакціям. Тобто, не залежно від того, які функції виконують міжнародні організації під час збройних конфліктів їхня роль є вагомим.

Договір між Урядом України і Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) про відкриття Місії МКЧХ в Україні, підписаний 5 грудня 1995 року у м. Женеві [4].

Згідно умов даного договору, який ратифікувала Україна статус Місії МКЧХ в Україні відповідає статусові інших органів міждержавних організацій в Україні. Уряд України, з одного боку, Міжнародний Комітет Червоного Хреста (надалі називатиметься МКЧХ), з іншого боку, враховуючи роботу, здійснену МКЧХ по наданню допомоги і полегшенню людських страждань, і його внесок у підтримку миру в світі, беручи до уваги інтереси України і бажання, висловлене МКЧХ щодо заснування Місії з метою виконання завдань, покладених на нього згідно з Женевськими Конвенціями 1949 р. [2] і Додатковими Протоколами 1977 р. [1], учасницею яких є Україна, а також згідно зі Статутами Міжнародного Руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, і з метою зробити внесок у дотримання зобов'язань, взятих Україною щодо зазначених міжнародних договорів, враховуючи те, що Місія МКЧХ в Україні виконуватиме свій гуманітарний мандат і, зокрема, сприятиме діалогові з керівними органами з гуманітарних питань, робитиме внесок у поширення знань про міжнародне гуманітарне право і співпрацюватиме з Національними Товариствами Червоного Хреста домовились співпрацювати, в тому числі, і для подолання наслідків збройних конфліктів [5].

Згідно ст.6 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів визначено, що і в мирний час Високі Договірні Сторони з допомогою національних товариств Червоного Хреста (Червоного Півмісяця, Червоного Лева і Сонця) докладають зусиль для підготовки спеціального персоналу з метою сприяння застосування Женевської конвенції та Протоколу 1977 і, зокрема, діяльності Держав-покровительок. Міжнародний комітет Червоного Хреста зберігатиме для представлення їх Високим Договірним Сторонам списки осіб, підготовлених таким чином, які Високі Договірні Сторони могли б скласти й надіслати йому з цією метою. Умови використання цих осіб за межами національної території у кожному випадку є предметом спеціальних угод між заінтересованими сторонами [1; 2].

Медичний персонал національних товариств Червоного Хреста (Червоного Півмісяця, Червоного Лева і Сонця) та інших національних добровільних товариств допомоги, належним чином визнаних і уповноважених стороною, що перебуває в конфлікті. Зобов'язання сторін, що перебувають у конфлікті, полягають у тому, щоб з початку такого конфлікту забезпечити додержання й застосування Женевської конвенції і Протоколу 1977 шляхом застосування системи Держав-покровительок, включаючи, зокрема, їх призначення та визнання відповідно до нижченаведених пунктів. На Держави-покровительки покладається обов'язок охороняти інтереси сторін, що перебувають у конфлікті [1; 2].

Під час збройних конфліктів Міжнародний комітет Червоного Хреста, не зачіпаючи права будь-якої іншої неупередженої гуманітарної організації чинити так само, пропонує свої добрі послуги сторонам, що перебувають у конфлікті, з метою призначення без затримки Держави-покровительки за згодою сторін, що перебувають у конфлікті. З цією метою він може, зокрема, звернутися з проханням до кожної сторони подати йому список принаймні п'яти держав, які така сторона вважає прийнятними для того, щоб діяти як Держави-покровительки від її імені щодо супротивної сторони, та звернутися з проханням до кожної супротивної сторони, подати список принаймні п'яти держав, які вона вважатиме прийнятними як Держави-покровительки іншої сторони; такі списки повинні бути надіслані цьому Комітету протягом двох тижнів після одержання прохання; він зіставляє їх і запитує згоди будь-якої запропонованої держави, зазначеної у двох списках [1; 2].

Міжнародний комітет Червоного Хреста висловлює пропозицію чи будь-яка інша організація, що надає гарантії неупередженості та ефективності, діяти як субститут після відповідних консультацій з вищезгаданими сторонами та з урахуванням результатів цих консультацій. Діяльність такого субституту обумовлюється згодою сторін, що перебувають у конфлікті; сторони, що перебувають у конфлікті, докладають усіх зусиль для сприяння діяльності субституту при виконанні його завдань згідно з Конвенціями [1; 2].

Згідно ст. 64 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року встановлено, що цивільні організації цивільної оборони нейтральних держав або інших держав, які не є сторонами, що

перебувають у конфлікті, та міжнародні координуючі організації. Положення статей 62, 63, 65 і 66 [1] застосовуються також до персоналу й матеріальної частини цивільних організацій і цивільної оборони нейтральних держав або інших держав, які не є сторонами, що перебувають у конфлікті, які виконують завдання цивільної оборони, зазначеної в статті 61, на території сторони, що перебуває в конфлікті за згодою й під контролем цієї сторони. Будь-яка заінтересована супротивна сторона повідомляє про таку допомогу якомога швидше. За жодних обставин ця діяльність не розглядається як втручання в конфлікт. Однак цю діяльність необхідно здійснювати з належним урахуванням інтересів безпеки заінтересованих сторін, що перебувають у конфлікті [1].

Сторони, що перебувають у конфлікті, які отримують допомогу, про яку йдеться допомогу від міжнародних цивільних організацій, та Високі Договірні Сторони, що подають таку допомогу, повинні, якщо це необхідно, сприяти міжнародній координації такої діяльності в галузі цивільної оборони. У таких випадках на відповідні міжнародні організації поширюються положення цієї глави. На окупованих територіях окупаюча держава може забороняти або обмежувати діяльність цивільних організацій цивільної оборони нейтральних держав або інших держав, які не є сторонами, що перебувають у конфлікті, та міжнародних координуючих організацій лише в тому разі, якщо вона може забезпечити належне виконання завдань цивільної оборони своїми власними засобами або засобами, що є на окупованій території [1, ст.64].

Сторони, що перебувають у конфлікті, надають Міжнародному комітету Червоного Хреста всі засоби в межах їх можливостей, які дають змогу йому виконувати гуманітарні функції, покладені на нього Женевською конвенцією та Протоколом до неї з метою забезпечення захисту й допомоги жертвам конфліктів; Міжнародний комітет Червоного Хреста також може здійснювати будь-яку іншу гуманітарну діяльність на користь таких жертв за згодою заінтересованих сторін, що перебувають у конфлікті. Сторони, що перебувають у конфлікті, надають своїм відповідним організаціям Червоного Хреста (Червоного Півмісяця, Червоного Лева і Сонця) засоби, необхідні для здійснення їх гуманітарної діяльності на користь жертв даного конфлікту. Високі Договірні Сторони і сторони, що перебувають у конфлікті, всіма можливими засобами сприяють наданню допомоги, яку організації Червоного Хреста (Червоного Півмісяця, Червоного Лева і Сонця) та Ліги товариств Червоного Хреста надають жертвам конфліктів [1; 2].

У випадках серйозних порушень Женевської конвенції та протоколів до неї Високі Договірні Сторони зобов'язуються вживати заходів як спільно, так й індивідуально у співробітництві з Організацією Об'єднаних Націй і у відповідності зі Статутом Організації Об'єднаних Націй.

Міжнародним комітетом Червоного Хреста у разі необхідності може утворюватися Міжнародна комісія із встановлення фактів. Міжнародна комісія із встановлення фактів створюється у складі п'ятнадцяти членів, які мають високі моральні якості й визнану неупередженість. Високі Договірні Сторони можуть під час підписання, ратифікації або приєднання до Протоколу чи в будь-який інший наступний час заявити, що вони визнають *ipso facto* і без спеціальної угоди щодо будь-якої іншої Високої Договірної Сторони, яка бере на себе таке ж зобов'язання, компетенцію Комісії щодо розслідування заяв такої іншої сторони, як це дозволяється цією статтею [1; 2].

Комісія компетентна: 1) розслідувати будь-які факти, котрі, як передбачається, є серйозним порушенням; 2) сприяти шляхом надання добрих послуг відновленню поваги до Конвенцій; 3) в інших ситуаціях Комісія призначає розслідування на прохання сторони, що перебуває в конфлікті, тільки за згодою іншої заінтересованої сторони чи сторін. Якщо не буде досягнуто іншої угоди між заінтересованими сторонами, всі розслідування проводяться палатою у складі семи членів, що призначаються таким чином: і) п'ять членів Комісії, які не є громадянами жодної із сторін, що перебувають у конфлікті, призначає голова Комісії на основі справедливого географічного представництва після консультацій зі сторонами, що перебувають у конфлікті; ii) два спеціальні члени, які не є громадянами жодної сторони, що перебуває в конфлікті, призначаються по одному кожною із сторін [1; 2].

Також Міжнародний Комітет Червоного Хреста та Уряд України в рамках проведення додаткових заходів із соціальної підтримки окремих категорій населення, зокрема із числа внутрішньо переміщених осіб внаслідок збройної агресії РФ, з урахуванням того, що: в рамках реалізації проекту право на виплату додаткової грошової допомоги за рахунок коштів Місії Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні та Товариства Червоного Хреста України мають окремі категорії населення, відомості про яких включено до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб; виплата допомоги в рамках реалізації проекту здійснюється додатково незалежно від отримання інших видів допомоги, зокрема виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам; для отримання допомоги Міністерство соціальної політики формує і передає Місії Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні або Товариству Червоного Хреста України перелік отримувачів взаємоузгоджених вразливих категорій, відомості про яких містяться в інформаційних базах даних Міністерства соціальної політики, зокрема Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб, або осіб, які подали заявку на отримання допомоги шляхом заповнення форми на інформаційній платформі "єДопомога" (edopomoga.gov.ua) [6].

Ще однією міжнародною інституцією з прав людини під час збройного конфлікту є Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні, діючи в рамках свого мандату і під керівництвом Верховного комісара, здійснює такі види діяльності: 1) моніторинг, звітність та інформаційно-роз'яснювальна робота: подання Верховному комісару

регулярної оновленої інформації та аналізу ситуації в галузі прав людини та основних проблем, з особливим акцентом на питаннях, які можуть мати вплив на загальну ситуацію з безпекою в Україні, та їх визначенні. Така діяльність має включати рекомендації щодо заходів, які мають бути вжиті в країні відповідними органами влади, міжнародним співтовариством та ООН, а також заходи, які необхідно вжити для забезпечення захисту осіб, які піддаються ризику; 2) координація та співробітництво в рамках іншої діяльності з моніторингу дотримання прав людини: ММПЛУ активно координуватиме і співробітничатиме з іншими механізмами з моніторингу дотримання прав людини в країні та місіями, направленими іншими міжнародними організаціями (у тому числі ОБСЄ/БДПЛ, Радою Європи) [7].

Наступною є Міжнародна організація міграції. З початку російської агресії у 2014 р., ПрМОМ почало приділяти особливу увагу проблемам ВПО та інших категорій уражених конфліктом осіб та проводити роботу за напрямками: працевлаштування, мікропідприємництво та самозайнятність ВПО та осіб, постраждалих від конфлікту; розвиток соціальної інфраструктури у зонах переселення та повернення, а також підтримка стабілізації громад, що зазнали наслідків конфлікту на Донбасі; грошова допомога ВПО; національна гаряча лінія для ВПО. Крім того, ПрМОМ за фінансового сприяння ЄС запроваджено Національну систему моніторингу ситуації з ВПО, метою якої є підтримка Уряду України у збиранні та аналізі інформації щодо соціально-економічних характеристик ВПО та домогосподарств, що складаються з ВПО, а також викликів, з якими зіштовхуються ВПО [8].

Важливе значення в питанні захисту дітей під час збройних конфліктів мають міжнародні організації. Міжнародні організації не тільки регулюють міждержавні відносини, але і приймають рішення з глобальних питань сучасності. Міжнародні організації відносяться до числа найбільш розвинених і різноманітних механізмів впорядкування міжнародного життя [9, с. 26]. За даними Офісу Генерального прокурора понад 1067 дітей постраждали внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну: 361 дитина загинула, а понад 706 зазнали поранень [10]. Серед основних фондів ООН, які займаються захистом дітей як в мирний, так і в воєнний час, провідне місце займає Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ). З початком конфлікту на Сході України у 2014 році ЮНІСЕФ зосередив зусилля на доступі дітей у зоні бойових дій до освіти, психосоціальної допомоги, навчаннях із питань мінної небезпеки тощо. Прийнята ЮНІСЕФ на 2018-2022 роки програма для України передбачає роботу на наступних п'яти ключових напрямках: 1) соціальна інклюзія та державна політика щодо дітей; 2) захист дітей в усіх обставинах; 3) освіта для всіх дітей; 4) здорове життя з перших років і надалі; 5) вода і сталие середовище. З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України ЮНІСЕФ разом із Міністерством соціальної політики України розпочали багатоцільову програму грошової допомоги для незахищених родин із дітьми, які постраждали через війну та потребують фінансової підтримки [11]. Програми грошової допомоги від ЮНІСЕФ «Спільно» – це додаткова підтримка багатодітних українських сімей під час війни [12, с.745].

Висновки. Отже, узагальнюючи вище викладене відзначимо наступне.

1. Значення міжнародних організацій у збройних конфліктах. Міжнародні організації відіграють критично важливу роль у вирішенні збройних конфліктів, виконуючи миротворчі, посередницькі, гуманітарні та захисні функції. Вони сприяють мирному врегулюванню, надають необхідну допомогу постражданим та виступають захисниками прав людини. Однак їх діяльність обмежена політичними, фінансовими та логістичними викликами, які можуть впливати на ефективність втручання.

2. Роль ЮНІСЕФ та МКЧХ. Спеціалізовані агенції як ЮНІСЕФ і Міжнародний Комітет Червоного Хреста зосереджують зусилля на захисті та підтримці вразливих груп, зокрема дітей та внутрішньо переміщених осіб. Їхні програми зосереджені на наданні освіти, психологічної підтримки та гуманітарної допомоги, що є ключовими для забезпечення довгострокової стабільності та відновлення після конфліктів.

3. Вплив міжнародного гуманітарного права. Міжнародне гуманітарне право відіграє центральну роль у регулюванні дій сторін під час збройних конфліктів, спрямованих на захист цивільних осіб та обмеження збройного насильства. Зобов'язання сторін за Женевськими конвенціями та їх дотримання є ключовими для запобігання порушенням і забезпеченню гуманітарного реагування на кризи.

4. Співпраця та координація дій. Ефективність міжнародних організацій значною мірою залежить від їх здатності координувати свої дії з іншими учасниками, включаючи національні уряди, інші міжнародні інституції та неприбуткові організації. Взаємодія і співпраця є вирішальними для розв'язання комплексних гуманітарних та політичних проблем, що виникають під час та після конфліктів.

5. Глобальна підтримка та відповідальність. На міжнародній арені існує постійна потреба у забезпеченні підтримки та відповідальності з боку глобальної спільноти у виконанні мандатів міжнародних організацій під час збройних конфліктів. Це включає фінансування, політичну підтримку та розробку стратегій, які враховують довгострокові наслідки збройних конфліктів для стабілізації і відновлення постраждалих регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199
2. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

3. Конституція ЮНЕСКО (Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури).

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_014#Text

4. Про ратифікацію Договору між Урядом України і Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) про відкриття Місії МКЧХ в Україні: Закон України від 4 червня 2004 року № 1759-IV. Відомості Верховної Ради України, 2004. №36. Ст.440.

5. Договір між Урядом України і Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) про відкриття Місії МКЧХ в Україні. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991_005#Text

6. Про реалізацію спільного з Місією Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні та Товариством Червоного Хреста України проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки окремих категорій населення: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2022 р. № 487. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2022-%D0%BF#Text>

7. Угода між Урядом України та Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини про розміщення короткотермінової моніторингової місії ООН з прав людини в Україні. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-14#Text

8. Міжнародна організація з міграції (МОМ). URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2611-iom>

9. Міжнародні неурядові організації. Навч. посібн. Балабін В.В., Плахотнік О.В., Безносюк О.О., Коряк В.І., Ленков С.В., Гіда О.Ф., Капітанський А.І., Солодєєва Л.В. К.: ООО «Видавництво «Логос», 2009. 130 с.

10. Ювенальні прокурори: 361 дитина загинула внаслідок збройної агресії РФ в Україні. URL: <https://vms.gp.gov.ua/ua/posts/yuvenalni-prokurori-361-ditina-zaginula-vnaslidok-zbroinoyi-agresiyi-rf-v-ukrayini-11593>.

11. ЮНІСЕФ – українцям: програма грошової допомоги Спільно. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/spilno-cash-transfers>.

12. Чепкова К.О. Міжнародні організації як суб'єкти правовідносин у сфері захисту дітей під час збройних конфліктів. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2022. №10. С.744-746.

REFERENCES:

1. Dodatkoviy protokol do Zhenevskiykh konventsii vid 12 serpnia 1949 roku, shcho stosuietsia zakhystu zhertv mizhnarodnykh zbroinykh konfliktiv (Protokol I). (1977, June 8). [Additional Protocol to the Geneva Conventions of August 12, 1949, relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I)]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199 [in Ukrainian].

2. Zhenevska konventsiia pro zakhyst tsyvilnoho naseleння pid chas viiny. (1949, August 12). [Geneva Convention for the Protection of the Civilian Population in Time of War]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text [in Ukrainian].

3. Konstytutsiia YuNESKO (Statut Orhanizatsii Obiednanykh Natsii z pytan osvity, nauky i kultury). (1945, November 16). [Constitution of UNESCO (Statute of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_014#Text [in Ukrainian].

4. Pro ratyfikatsiiu Dohovoru mizh Uriadom Ukrainy i Mizhnarodnym Komitetom Chervonoho Khresta (MKChKh) pro vidkryttia Misii MKChKh v Ukraini. (2004, June 4). [On the ratification of the Agreement between the Government of Ukraine and the International Committee of the Red Cross (ICRC) on the opening of the ICRC Mission in Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 1759-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. №36. 440.* [in Ukrainian].

5. Dohovir mizh Uriadom Ukrainy i Mizhnarodnym Komitetom Chervonoho Khresta (MKChKh) pro vidkryttia Misii MKChKh v Ukraini. (1995, December 5). [Agreement between the Government of Ukraine and the International Committee of the Red Cross (ICRC) on the opening of the ICRC Mission in Ukraine]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991_005#Text [in Ukrainian].

6. Pro realizatsiiu spilnoho z Misiiu Mizhnarodnoho Komitetu Chervonoho Khresta v Ukraini ta Tovarystvom Chervonoho Khresta Ukrainy proektu shchodo dodatkovykh zakhodiv iz sotsialnoi pidtrymky okremykh katehorii naseleння. (2022, April 26). [On the implementation of a joint project with the Mission of the International Committee of the Red Cross in Ukraine and the Red Cross Society of Ukraine regarding additional measures for social support of certain categories of the population]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 487.* Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

7. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Upravlinniam Verkhovnoho komisara OON z prav liudyny pro rozmishchennia korotkoterminovoi monitorynhovoi misii OON z prav liudyny v Ukraini. (2014, July 31). [Agreement between the Government of Ukraine and the Office of the UN High Commissioner for Human Rights on the deployment of a short-term UN human rights monitoring mission in Ukraine]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-14#Text [in Ukrainian].

8. Mizhnarodna orhanizatsiia z mihratsii (MOM) [International Organization for Migration (IOM)]. Retrieved from: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2611-iom> [in Ukrainian].

9. Balabin, V.V., Plakhotnik, O.V., Beznosiuk, O.O., Koriak, V.I., & Solodieieva, L.V. (2009). *Mizhnarodni neuriadovi orhanizatsii*. [International non-governmental organizations]. 130. [in Ukrainian].

10. Yuvenalni prokurory: 361 dytyna zahynula vnaslidok zbroinoyi ahresii RF v Ukraini. (2022). [Juvenile prosecutors: 361 children died as a result of armed aggression of the Russian Federation in Ukraine]. *Ofis*

Generalnoho prokurora. Retrieved from: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/yuvenalni-prokurori-361-ditina-zaginulavnaslidok-zbroinoyi-agresiyi-rf-v-ukrayini-11766> [in Ukrainian].

11. YuNISEF – ukrainsiam: prohrama hroshovoi dopomohy Spilno. (2023). [UNICEF - for Ukrainians: a program of monetary aid Splinno]. Retrieved from: <https://www.unicef.org/ukraine/spilno-cash-transfers> [in Ukrainian].

12. Chepkova, K.O. (2022). Mizhnarodni orhanizatsii yak subiekty pravovidnosyn u sferi zakhystu ditei pid chas zbroinykh konfliktiv. [International organizations as subjects of legal relations in the field of child protection during armed conflicts]. *Yurydychnyi elektronnyi naukovi zhurnal. №10*. 744-746. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.05.2024

УДК 347.77

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-279-283

Трошкіна Катерина Євгенівна,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

katernareva@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-1795-7234

Щербак Артем Валерійович,

доктор філософії в галузі права,

науковий співробітник сектору досліджень об'єктів інтелектуальної власності
лабораторії досліджень об'єктів інтелектуальної власності та товарознавчих досліджень

Науково-дослідного центру судової експертизи

у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності

Міністерства юстиції України

goslosievo_sud@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-5450-9035

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕХОДУ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА У СУСПІЛЬНЕ НАДБАННЯ

Стаття присвячена особливостям переходу об'єктів авторського права до суспільного надбання. Визначено, що суспільне надбання є одним із основних елементів системи забезпечення авторських прав, в основі якої покладений баланс інтересів творчих людей, творців різноманітних об'єктів авторського права, а також користувачів і суспільства в цілому.

Суспільним надбанням вважаються твори, які не охороняються як об'єкти авторського права у зв'язку із закінченням строку дії майнових авторських прав на них. А також твори, що не підпадають під охорону авторським правом.

Законодавча практика зарубіжних країн виділяє такі способи, якими твори потрапляють у суспільне надбання: закінчення терміну дії авторського права; не виконання правил поновлення авторських прав власником авторських прав; розміщення власником авторських прав твору навмисно у суспільному надбанні, відоме як «присвята»; закон про авторське право не захищає такі види творів.

Автори прийшли до висновку, що суспільне надбання – це усі твори та об'єкти інтелектуальної власності, термін дії авторських прав яких закінчився зі згоди автора чи через певний час після його смерті; такі твори належать громадськості, а не окремому автору чи митцю; будь-хто може використовувати твір, що є суспільним надбанням, без отримання дозволу, але ніхто ніколи не може ним володіти. Статус суспільного надбання дасть змогу будь-якій людині створювати продукцію з героями та отримувати від цього прибуток.

Ключові слова: інтелектуальна власність, авторське право, об'єкти авторського права, майнові права, перехід у суспільне надбання.

Troshkina K., Shcherbak A. FEATURES OF THE TRANSFER OF COPYRIGHT OBJECTS INTO THE PUBLIC DOMAIN

The article is devoted to the peculiarities of the transfer of copyright objects to the public domain. It was determined that the public domain is one of the main elements of the copyright protection system, which is based on the balance of interests of creative people, creators of various copyright objects, as well as users and society as a whole.